

غدير از دیدگاه جعفر مرتضی عاملی

<?xml encoding="UTF-8?">

عید غدیر از دیدگاه علامه جعفر مرتضی عاملی

عید غدیر خم (1)

عید غدیر، يك عید اصیل اسلامی است. چرا که روز هجدهم ذی الحجه را مسلمانان در سه قرن اول، به این عنوان جشن می‌گرفته‌اند. گفتار مقریزی که می‌گوید: «اولین باری که این عید در اسلام معروف شد، در زمان فرمانروایی معزالدوله علی بن بویه، در عراق بود، وی آن را به سال سیصد و پنجاه و دو هجری، به وجود آورد و از آن پس، شیعیان این روز را عید قرار دادند، (2) غیر صحیح و قابل قبول نیست. زیرا مسعودی گفته است: «فرزندان و شیعیان علی رضی الله عنه، این روز را گرمی می‌داشتند.» (3) و این در حالی است که مسعودی شش سال قبل از تاریخی که مقریزی می‌گوید، یعنی به سال سیصد و چهل و شش هجری، فوت کرده است. فرات بن ابراهیم از دانشمندان قرن سوم، حدیثی را از امام صادق علیه السلام روایت می‌کند که حضرت در آن از آباء طاهرينش عليهم السلام نقل می‌کند: رسول اکرم (ص) فرمود:

«يوم غدیر خم أفضل أعياد أمتي...»؛ روز غدیر از بهترین اعیاد امت من است... (4)

امام علی(ع) در سالی که روز جمعه و روز غدیر با هم مصادف شده بود، برای مردم خطبه خواند و در آن فرمود: «ان الله عزوجل جمع لكم معشر المؤمنين في هذا اليوم عيدین عظیمین کبیرین...»؛ خدای عزوجل در این روز، دو عید عظیم بزرگ را برای شما گروه مؤمنان جمع کرده است.

در این خطبه طولانی امام مردم را به انجام کارهایی که شایسته است در اعیاد انجام گردد و اظهار شادی و سرور در این گونه ایام - به طور تفصیل - امر می‌کند. طالبین به این خطبه مراجعه کنند. (5)

فرات به سند خود از فرات بن أحنف و او از امام صادق(ع) روایت می‌کند که: به امام عرض کردم: فدایت شوم، آیا عیدی بهتر از عید فطر، و عید قربان، و روز جمعه، و روز عرفه برای مسلمین وجود دارد؟ حضرت به من فرمود:

«نعم، أفضلها و أعظمها و أشرفها عندالله منزلة، هو اليوم الذي أكمل الله فيه الدين، و أنزل على نبيه محمد: أليوم اكملت لكم دينكم الخ...» (6)؛ بله، افضل و أعظم و أشرف اعیاد از نظر قدر و منزلت در نزد خدا، روزی است که در آن خدا دینش را کامل کرد و آیه شریفه: اليوم أكملت لكم دينكم... را بر پیامبرش نازل کرد.

در کتاب شریف کافی آمده است: حسن بن راشد از امام صادق(ع) نقل می‌کند که حضرت روز غدیر را عید خواند و در آخر کلام خود فرمود:

«فإن الأنبياء صلوات الله عليهم كانت تأمر الأوصياء باليوم الذي كان يقام فيه الوصي أن يتخذ عيداً؛ أنبياء الهی صلوات الله عليهم به جانشینان خود دستور می‌دادند که روز انتخاب و برگزیدن وصی را جشن بگیرند. حسن می‌گوید: عرض کردم: اگر کسی آن را روزه بگیرد چه وضعی دارد؟

حضرت فرمود: «صیام ستین شهراً» (7)

و در روایت دیگری آمده است که: رسول اکرم(ص) به حضرت علی(ع) سفارش کرد که مسلمین این روز را عید بگیرند. (8) در این باره به روایات ذیل مراجعه کنید:

روایت مفضل بن عمر از امام صادق(ع)، (9) روایت عمار بن حریز عبیدی از امام صادق(ع) (10) و روایت ابوالحسن لیثی از امام صادق(ع) (11) و نیز روایت زیاد بن محمد از آن حضرت(ع). (12)

« فیاض بن عمر محمد بن طوسی در سال دویست و پنجاه و نه، در حالی که بیش از نود سال از عمرش می‌گذشت گفت: ابوالحسن علی بن موسی‌الرضا علیه السلام را در روز غدیر خم دیدم که گروهی از خواصش، در حضور آن بزرگوار نشسته بودند. حضرت(ع) آنان را برای صرف افطار دعوت کرده بود و طعام و خیرات و عطایایی از قبیل پوشاک و حتی انگشتر و کفش به منازل آنان فرستاد و وضع آنان و حواشی خود را تغییر داد و در آن روز وسائلی را دیدم به کار گرفتند که سابقه نداشت. و در این حال حضرت(ع) فضایل این روز بزرگ را برای آنان ذکر می‌کرد... » (13)

در کتاب مختصر بصائرالدرجات، به اسناد از محمد بن علاء همدانی واسطی و یحیی بن جریح بغدادی آمده است که گفتند: « با هم، به قصد دیدار احمد بن اسحاق قمی، از اصحاب امام حسن عسکری(ع) (متوفای 260) عازم شهر قم شدیم. هنگامی که رسیدیم، در منزل او را کوبیدیم، دخترکی عراقی در را باز کرد. حال احمد را از او پرسیدیم. گفت: مشغول برگزاری عید خود است، زیرا امروز عید است. گفتیم: سبحان الله، اعیاد شیعه چهار تاست: عید قربان، عید فطر، عید غدیر و روز جمعه الخ... » (14)

علامه امینی در کتاب ارزشمند الغدیر، ده ها روایت از ده ها کتاب مورد وثوق اهل سنت دال بر عید بودن روز غدیر در قرون اول اسلام و این که این عید، شایع و معروف بود، جمع آوری و نقل کرده است... کافی است به فصلی از این کتاب مراجعه شود که در آن تبریک و تهنیت شیخین (ابوبکر و عمر) به حضرت علی(ع) را به مناسبت انتصاب او از طرف رسول خدا(ص) به ولایت، ذکر می‌کند.

غیر از منابعی که تهنیت صحابه را بدین مناسبت ذکر کرده‌اند و علاوه بر منابع بسیاری که بر عید بودن روز غدیر تصریح کرده‌اند، علامه امینی تبریک شیخین را از شصت منبع معتبر ذکر کرده است.

در این باره رجوع کنید به: الغدیر / ج 1 / از ص 267 تا ص 289.

لذا از این مطالب معلوم می‌شود که: گفته ابن تیمیه در مورد عید غدیر که: عید گرفتن این روز هیچگونه دلیلی ندارد و در بین سلف، چه از اهل بیت و چه از دیگران، کسی آن را جشن نگرفته، (15) صحیح نیست و مستند به دلیل علمی یا تاریخی نمی‌باشد و دلائل محکم خلاف آن را ثابت می‌کند.

پی‌نوشت ها:

1- بزرگداشت‌ها در اسلام (المواسم و المراسم)، علامه جعفر مرتضی عاملی، ترجمه: محمد سپهری.

2- الخطط مقریزی، ج 1، ص 288.

3- التنبيه و الاشراف، صص 221 و 222.

4- الغدیر، ج 1، ص 283.

5- مصباح المتهدج، ص 698.

6- الغدیر، ج 1، صص 284 و 285 / تفسیر فرات، ص 12.

7- کافی، ج 4، صص 149 - 148 / الغدیر، ج 1، ص 285 به نقل از کافی / مصباح المتهدج، ص 680 / تاریخ

بغداد، ج 8، ص 290 / تذکرة الخواص، ص 30 / مناقب خوارزمی، ص 94 به جای شصت ماه، شصت سال آورده،

مناقب الامام علی از ابن مغازلی، ص 19 / فرائد السمطین، باب 13، ج 1، ص 77 مانند مناقب خوارزمی / الغدیر،

ج 1، ص 401 و 402.

8 - کافی، ج 4، ص 149 / الغدیر، ج 1، صص 285 و 286.

- 9- خصال صدوق، ج 1، ص 246 / الغدير، ج 1، ص 286.
- 10- مصباح المتهجد، ص 680 / الغدير، ج 1، ص 286.
- 11- الغدير، ج 1، ص 287 به نقل از حمیری .
- 12- مصباح المتهجد، ص 679 .
- 13- الغدير، ج 1، ص 287 / مصباح المتهجد، ص 696 .
- 14- الغدير، ج 1، ص 287.
- 15- اقتضاء الصراط المستقيم، ص 294.